

HelseDirektoratet

Kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og tannhelsetjenesten

NFP-seminar 15.-16.november 2012

Ragnhild Elin Nordengen
Seniorrådgiver HelseDirektoratet

Disposisjon

- Kvalitet og pasientsikkerhet generelt
- Statsbudsjettet 2013 – noen tiltak som har betydning for kvalitet i pedodontien
- Arbeidet med nasjonale faglige anbefalinger for tannhelsetjenester til barn og unge

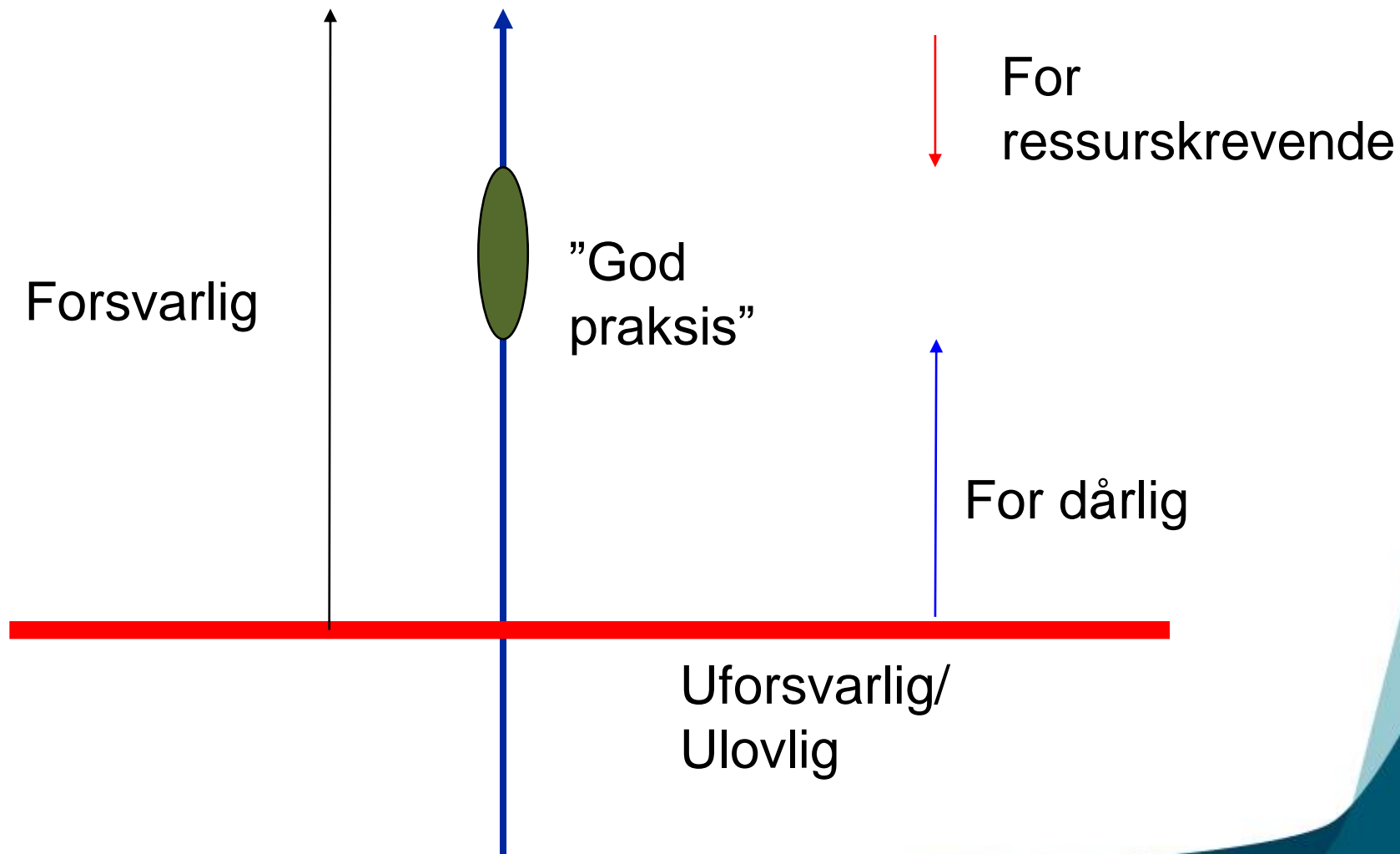
Kvalitet og pasientsikkerhet er i fokus

Nordisk konferanse om kvalitet og pasientsikkerhet i tannhelsetjenesten i september (Arr. Av HOD og Helsedir)

Stortingsmelding om kvalitet og pasientsikkerhet kommer:

- Skal dekke hele helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten
- Skal danne grunnlaget for arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet i tiden som kommer.
- Tjenesten skal utvikle trygge og sikre tjenester som tar godt vare på brukere og pasienter, og yte god service.

Kvalitet

Nasjonal kvalitetsstrategi

...OG BEDRE SKAL DET BLI.
Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i helsetjenesten.
Veileder IS-1162.

Strategien er overordnet og gjelder for den kommunale helsetjenesten, **den fylkeskommunale tannhelsetjenesten**, spesialisthelsetjenesten og privat virksomhet

Tjenester av god kvalitet:

- er virkningsfulle
- er trygge og sikre
- involverer brukere og gir dem innflytelse
- er samordnet og preget av kontinuitet
- utnytter ressursene på en god måte
- er tilgjengelige og rettferdig fordelt

**Styrke
brukeren**

**Styrke
utøveren**

**Forbedre
ledelse og
organisa-
sjon**

**Styrke
forbedrings-
kunnskapens
plass**

**Følge med
i og
evaluere
tjenestene**

1. Virkningsfulle tjenester

God kvalitet forutsetter at beslutninger om behandling og forebygging baseres på kunnskap om effekten av tiltak

Kunnskapsbasert praksis:

- Forskning
- Systematisk kvalitetsarbeid i tjenesten og implementering av ny kunnskap
- Personell med riktig kompetanse
- Erfaring som klinikere får gjennom veiledning, refleksjon i kollegiale fellesskap og i samspillet med brukerne
- Nasjonale faglige retningslinjer og veiledere

2. Trygge og sikre tjenester (pasientsikkerhet)

God kvalitet forutsetter at sannsynligheten for feil og uheldige hendelser er redusert til et minimum

Sykehus:

- Undersøkelser i utlandet har funnet uheldige hendelser i 4–17 % av alle sykehusinnleggelses
- I Norge er det stipulert at uheldige hendelser fører til 2000 dødsfall og 15.000 skader i året. Mer enn halvparten av disse kunne i følge helsepersonellet selv vært unngått.

Forskjell kvalitet og pasientsikkerhet (unngå uheldige hendelser)

- *Trukket feil tann (feilbehandling)*
- *bruk av en utdatert kirurgisk prosedyre (kvalitet)*

- *Feil resept (feilbehandling)*
- *Ikke skrevet ut antibiotika i henhold til retningslinjer (kvalitet)*

3. Brukermedvirkning

God kvalitet forutsetter at brukerens og pasientens / foresattes erfaringer og synspunkter påvirker tjenesten

- Pasienten blir sett, hørt og tatt på alvor
- Brukere skal medvirke og ha innflytelse både i planlegging av tjenestene og i den enkelte konsultasjon/samtale

4. God samordning og kontinuitet i tjenestetilbudet

God kvalitet forutsetter at tiltakene er samordnet og preget av kontinuitet

- Forutsetter tydelig fordeling av ansvar, oppgaver og samhandling på langs i en tiltakskjede og på tvers av tjenestetyper, sektorer og nivåer
- Samordning forutsetter videre at yrkesgrupper på ulike nivåer og i ulike sektorer samarbeider, viser fleksibilitet og søker å se behovet til brukerne med deres øyne.

5. God ressursutnyttelse

God kvalitet forutsetter at ressursene er utnyttet på en slik måte at brukeren og samfunnet får mest mulig gevinst

- Tilby rett tjeneste, til rett bruker, på rett måte og til rett tid
- Ved valg av tiltak må det tas hensyn til brukerens behov, alvorlighet, forventet nytte og kostnader
- Fokus på god ressursutnyttelse må ikke føre til rasjonalisering på bekostning av kvalitet.
- God kvalitet er effektivt. God kvalitet skal lønne seg i en samfunnsøkonomisk sammenheng.

6. Tilgjengelige tjenester og rettferdig fordeling

God kvalitet forutsetter at ressursene i det samlede tjenestetilbudet er tilgjengelige og fordelt slik at alle har samme mulighet til å oppnå et godt resultat

- Brukere har mest mulig lik tilgang på tannhelsetjenester uavhengig av bosted, kjønn, sosial status og bakgrunn
- Brukere med like behov skal få tilbud med samme innhold og kvalitet
- Tjenestene må være tilgjengelige og innrettet etter brukernes ulike behov. En aktiv og utadrettet innsats må til for å nå enkelte brukere.
- Et sentralt element er å sikre at de tjenestene det er behov for og som brukerne har rett til, faktisk finnes

Mulige konflikter mellom de seks kjennetegnene på kvalitet

Tjenester av god kvalitet skal være virkningsfulle, trygge og samordnet. De skal involvere brukerne, være tilgjengelige og rettferdig fordelt. Og ressursene skal være utnyttet på en god måte.

I praksis kan disse målene eller kjennetegnene komme i konflikt med hverandre.

Det er et lederansvar å gjøre bevisste valg og prioriteringer når dette skjer. Faglige retningslinjer og veiledere kan hjelpe ledere å gjøre gode prioriteringer og valg

Forslag til statsbudsjett 2013

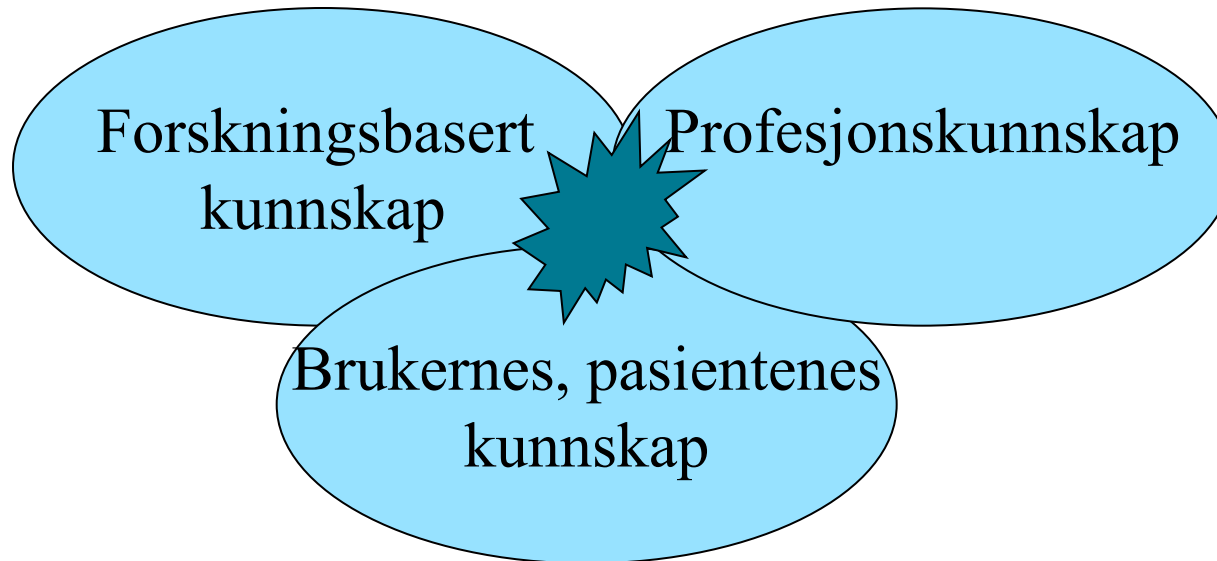
- noen tiltak som har betydning for kvalitet i tannhelsetjenesten for barn og unge (pedodontien)**

Kunnskapsbasert tannhelsehelsetjeneste

Lovverk,
politikk, verdier,
ressurser

Nasjonale faglige
veiledere og
retningslinjer

Tjenestens evne
til å ta i bruk ny
kunnskap

Forslag til Statsbudsjett 2013 – noen tiltak som har betydning for barn og unge

1. Økning på 8 mill til spesialistutdanning, hvorav tilskudd til lønn til tannleger under spesialistutdanning i pedodonti

2010: Helsedirektoratets rapport IS–1991

«**Desentralisert spesialistutdanning av tannleger, organisatoriske og økonomiske konsekvenser**»

<http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner>

*Situasjonsbeskrivelse og behov for
Spesialister i pedodonti*

Geografisk fordeling av tannlegespesialister 2009 i de fem tidligere helseregionene, samt behov etter normtall

Region		
Nord	Antall 2009	1
	<i>Behov etter normtall</i>	<i>2</i>
Midt	Antall 2009	2
	<i>Behov etter normtall</i>	<i>3</i>
Vest	Antall 2009	0
	<i>Behov etter normtall</i>	<i>5</i>
Sør	Antall 2009	1,2
	<i>Behov etter normtall</i>	<i>5</i>
Øst	Antall 2009	6
	<i>Behov etter normtall</i>	<i>8</i>
Totalt	Antall 2009	10,2
	<i>Behov etter normtall</i>	<i>23</i>

Per desember 2007 var det 24 yrkesaktive pedodontister i Norge, hvorav en født etter 1955

Altså: stort behov for spesialistutdanning

Behovet for nye spesialister i pedodonti innen 2025:

Nord inkl UiT	Midt	Vest	UiB	Øst	UiO	Sør	Totalt
8	3	5	4	3	3	7	33

Prekær situasjon i pedodonti

- Sentrale helsemyndigheter vil styrke fagområdet
- Behov for flere spesialister i DOT og ved sykehusene, kompetansesentrene og universitetene
- HOD og Helsedirektoratet hadde møte med universitetene 18.10 om opptak av kandidater
- Fylkestannlegenes rolle viktig

Forslag til Statsbudsjett 2013 – noen tiltak som har betydning for barn og unge

1. Økning på 8 mill til spesialistutdanning, hvorav tilskudd til lønn til tannleger under spesialistutdanning i pedodonti
- 2. 10 mill (+5) til forsøksordning med tannhelsetjenester i tverrfaglig miljø ved sykehus**
 - Barn er en viktig målgruppe i sykehusodontologien
 - UNN og St.Olav deltar i 2012 – har ansatt prosjektledere, planer for ombygging av lokaler, - kartlegging av behov
 - Stavanger og OUS har meldt interesse for å bli med i 2013

(Beskrivelse av forsøksordning med orale helsetjenester organisert i tverrfaglig miljø i sykehus. Helsedirektoratet 15.10.2011

<http://www.helsedirektoratet.no/Om/nyheter/Sider/munn-og-tannhelsetjenester-pa-sykehus-forsoksordning-fra-2012.aspx>

Forslag til Statsbudsjett 2013 – tiltak som har «direkte» betydning for barn og unge

1. Økning på 8 mill til spesialistutdanning, hvorav tilskudd til lønn til tannleger under spesialistutdanning i pedodonti
2. 10 mill (+5) til forsøksordning med tannhelsetjenester i tverrfaglig miljø ved sykehus
- 3. Tilskudd til etablering av tilrettelagte tilbud til personer som har vært utsatt for tortur, overgrep eller som har odontofobi (TOO)**
 - Økning på 2 mill i 2013. (Fikk 4,5 + 5,5 mill i 2012)
 - Også tilbud til barn – hvilken rolle skal pedodontistene ha i dette?
 - Hordaland v/SFO har vært et foregangsfylke

Gode tann- og munnhelsetjenester til barn og unge

– veileder (eller retningslinjer ?) for den offentlige tannhelsetjenesten og andre relevante tjenesteytere

(foreløpig navn)

Bakgrunn

- **Anmodning fra NFP** – ble støttet av flere fylkestannleger
- **Faglige uenigheter og ulik praksis**
(innkallingsintervaller, behandling av melketannskaries..)
- **Ulikheter i tannhelsen** (geografiske, sosiale, etniske)
- **Ulikheter i tilbudet** (andel under tilsyn 89 -108% (SSB), tannhelsetjenester på sykehus, tilgang til spesialister,..)

- **Eks. på at barn med omfattende behandlingsbehov blir gående ubehandlet** (hvorfor? Hva kan gjøres?)
- **Usikkerhet om hvor pasienter kan/skal henvises**
- **Svakheter i samhandling**

Arbeidet organisert som et prosjekt:

- Eies av Helsedirektoratet
- Ekstern arbeidsgruppe på 17 personer
- Gjennomført 4 møter – arbeidet ferdig i 2014?
- Beslutningen om det skal være retningslinjer eller veileder tas av Helsedirektoratets ledelse. Arbeidsgruppes skal identifisere hvilke problemstillinger anbefalingene skal gi svar på.

Veiledere og retningslinjer

- er ikke juridisk bindende, men de er faglig normerende.
- Retningslinjer har mer «tyngde»? – det diskuteres i direktoratet.
- Det er større krav til prosessen ved utarbeidelse av retningslinjer

Foreløpig om overordnet mål

Anbefalingene skal bidra til at

- alle barn og unge i alderen 0-18 år får tilpassede og gode tann- og munnhelsetjenester uavhengig av bosted, kjønn, diagnose, sosial- eller etnisk bakgrunn.
- tannhelsetjenesten følger opp bestemmelser i lovverket om opplysningsplikten til barnevernet m.fl.

Når tannhelsepersonell har grunn til å tro at et barn utsettes for omsorgssvikt, mishandling eller overgrep, skal det meldes fra til rette myndighet.

Foreløpig om målgrupper

Primære målgrupper:

- Tannhelsepersonell
- Ledere og beslutningstakere i den offentlige tannhelsetjenesten

Sekundære målgrupper

- Helsestasjoner og helsepersonell
- Skoler og barnehager
- andre virksomheter / aktører som har ansvar for barn og unge på ulike områder.

Foreldre og foresatte kan også ha nytte av veilederen

Foreløpig om innhold

- Kliniske anbefalinger på prioriterte faglige områder
- Forebyggende- og helsefremmende arbeid
- Anbefalinger om bl.a organisering av tjenestetilbudet og tilgang til spesialkompetanse i DOT (spesialister og personell med spesialkompetanse, narkose, lystgass...)
- Beskrivelse av aktuelle kompetansemiljø utenfor DOT, samarbeid/samhandling og henvisningsveier (TAKO, spesialisthelsetjenesten inkl. BUP, fastleger....)

Takk for oppmerksomheten!